

plan: Verkennend natuurwaardenonderzoek voor:
Kennis-, Informatie- en Adviescentrum Landgraaf

opdrachtgever: Gemeente Landgraaf

datum: 20 februari 2014

projectnummer: LA-401.001

bureau **VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

Kennis-, Informatie en Adviescentrum Landgraaf
verkennend natuurwaardenonderzoek

CONCEPT

projectnummer: LA-401.001

bureau VERBEEK
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp
lid van Netwerk Groene Bureaus

ir. M.A. Blaas
landschapsarchitect bnt

drs. G.M.T. Peeters
ecoloog

gulpen, 20 februari 2014

Inhoudsopgave

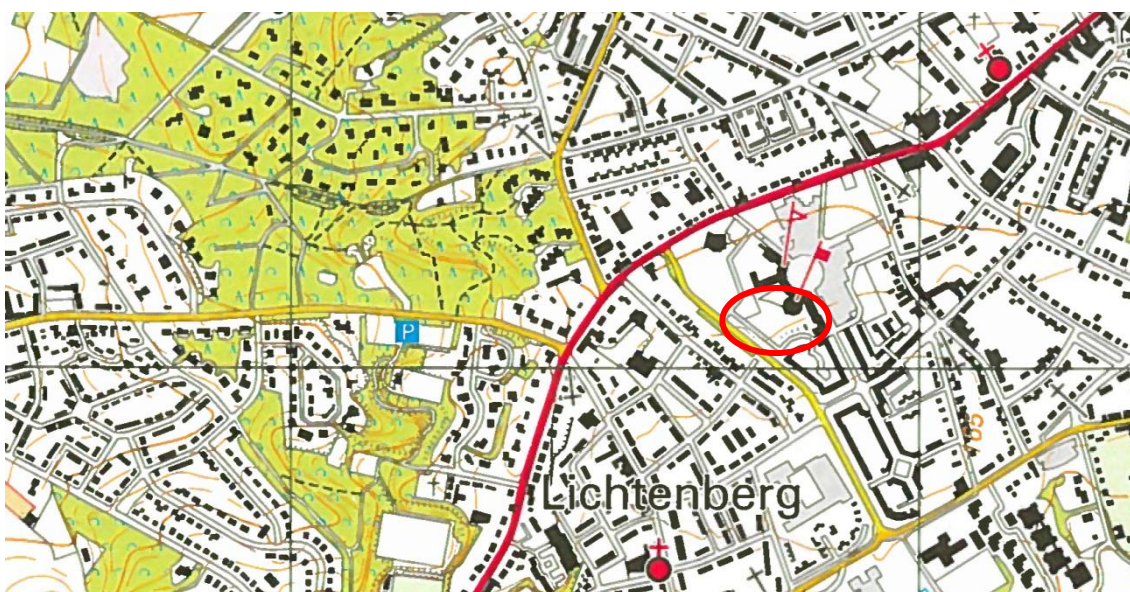
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doelstelling	4
1.2 Opzet van de rapportage	5
1.3 Beschrijving van de voorgenomen ingreep	5
1.4 Beschrijving van het onderzoeksgebied	7
2 De Flora- en faunawet	9
2.1 Algemeen	9
2.2 Verbodsbepalingen	9
2.3 Beschermd soorten	10
2.4 Ontheffing van de Flora- en faunawet	11
3 Methode	14
4 Natuurwaarden	15
4.1 Flora	15
4.2 Fauna	16
4.3 Conclusies op basis van veld- en literatuuronderzoek	19
5 Globale effectbeoordeling KIA i.r.t. de Flora- en faunawet	20
5.1 Zoogdieren - vleermuizen	20
5.2 Vogels	20
5.3 Eindconclusie in relatie tot de Flora- en faunawet	21
6 Globale effectbeoordeling openbare ruimte i.r.t. de Flora- en faunawet	22
6.1 Zoogdieren - vleermuizen	22
6.2 Vogels	22
6.3 Eindconclusie in relatie tot de Flora- en faunawet	23
Literatuurlijst	24
Bijlage 1: Lijst van bij het veldbezoek aangetroffen soorten	25

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Aanleiding

De gemeente Landgraaf is voornemens de dienstverlening richting de burgers te verbeteren middels onder andere de realisatie van het KIA. Het KIA, het Kennis-, Informatie- en Adviescentrum, wordt voor de burgers van Landgraaf een centrale ontmoetingsplaats voor geïntegreerde dienstverlening door de integratie van een aantal maatschappelijke voorzieningen. Teneinde de uitbreiding van het Raadhuis mogelijk te maken, dient het bestemmingsplan gewijzigd te worden. Aanvullend bestaat de wens om op de langere termijn de openbare ruimte tussen het Raadhuis en de Beethovensingel her in te richten. Deze voorgenomen wijzigingen dienen getoetst te worden aan het aspect ecologie. De gemeente Landgraaf heeft opdracht verstrekt aan bureau VERBEEK om een verkennend natuurwaardenonderzoek uit te voeren voor het onder. In figuur 1 is de ligging van het onderzoeksgebied weergegeven.

Figuur 1: Ligging onderzoeksgebied binnen de bebouwde kom van Landgraaf.

Doelstelling

Voorliggend onderzoeksrapport heeft tot doel invulling te geven aan de vanuit de Flora- en faunawet gestelde verplichting onderzoek te verrichten naar de mogelijke effecten van de voorgestane ingreep op beschermde natuurwaarden. Op basis van een globale effectbeoordeling wordt nagegaan in hoeverre de Flora- en faunawet de voorgenomen ingreep in de weg staat. Tevens worden algemene aanbevelingen gedaan voor de uitvoering van de werkzaamheden conform de Flora- en faunawet.

Het onderzoek geeft inzicht in de volgende zaken:

- Het voorkomen van beschermde flora en fauna binnen of in de (directe) omgeving van het onderzoeksgebied.
- Als gevolg van de voorgenomen ingreep te verwachten negatieve effecten op eventueel aangetroffen beschermde flora en fauna.
- Eventueel noodzakelijke maatregelen, vervolgstappen of vervolgonderzoek.

1.2 Opzet van de rapportage

In de navolgende paragrafen wordt allereerst ingegaan op de voorgenomen ingreep en op de huidige verschijningsvorm van het onderzoeksgebied. Hoofdstuk 2 “Flora- en faunawet” behandelt de diverse relevante delen van deze wet. Hoofdstuk 3 “Methode” beschrijft de ten behoeve van dit onderzoek aangewende onderzoeksmethodiek. In hoofdstuk 4 “Natuurwaarden” worden de bevindingen uit de diverse onderzoeken weergegeven. Hoofdstuk 5 “Globale effectbeoordeling i.r.t. de Flora- en faunawet” beschrijft de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op de (mogelijk) in het onderzoeksgebied aanwezige beschermde natuurwaarden en beschrijft de hieruit voortvloeiende consequenties. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan voor de uitvoer van de werkzaamheden conform de flora- en faunawet.

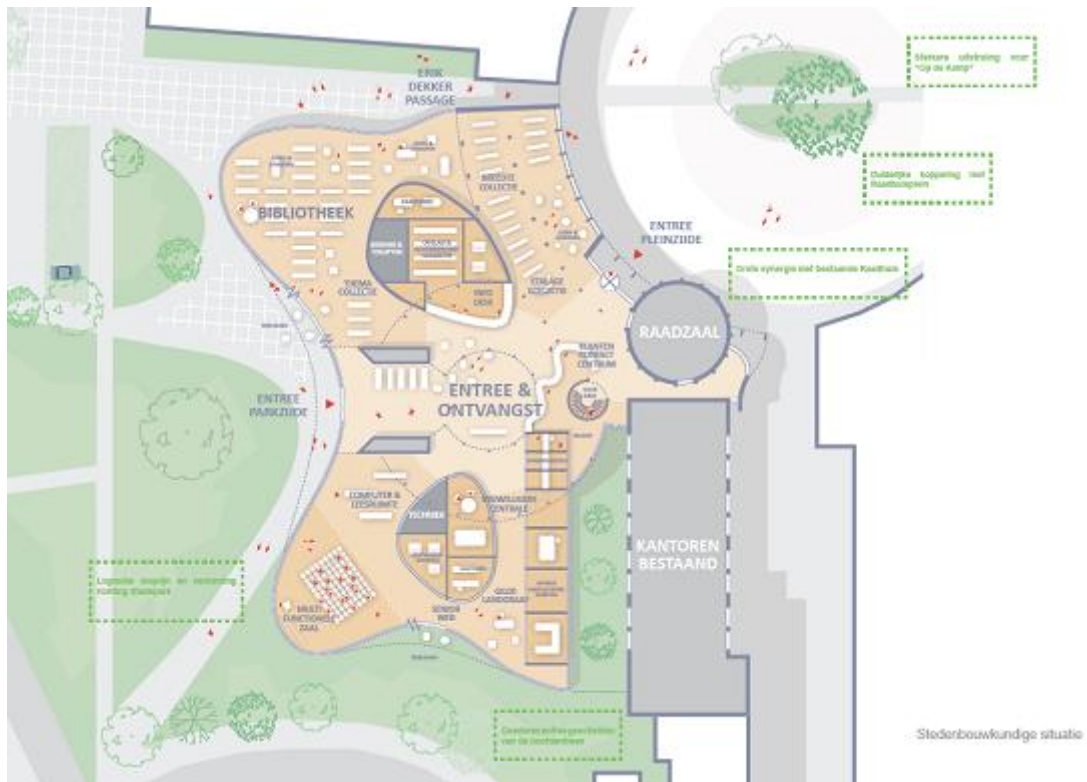
1.3 Beschrijving van de voorgenomen ingreep

De gemeente Landgraaf is voornemens de dienstverlening richting de burgers te verbeteren middels onder andere de realisatie van het KIA. Het KIA, het Kennis-, Informatie- en Adviescentrum, wordt voor de burgers van Landgraaf een centrale ontmoetingsplaats voor geïntegreerde dienstverlening door de integratie van een aantal maatschappelijke voorzieningen. In het KIA is de huisvesting van het gemeentelijk Klanten Contact Centrum, de bibliotheek, het Seniorenweb, het Service Gilde Landgraaf en de Vrijwilligerscentrale voorzien. Het KIA wordt daarmee dé centrale plaats voor (maatschappelijke) vragen van burgers en moet leiden tot een verbeterde kwaliteit van de dienstverlening en informatieverstrekking alsmede het bevorderen van samenwerking tussen diverse instanties. Tevens moet het KIA een krachtige impuls geven aan de uitstraling van het Raadhuis en de uitstraling en de levendigheid op en rondom het centrum Op de Kamp versterken.

Het KIA wordt gerealiseerd aan en tegen de zuidwest zijde van het raadhuis van Landgraaf. Het bestaande gebouw wordt daartoe uitgebreid met ca. 1.500 m². Op de langere termijn wordt ook de openbare ruimte tussen het Raadhuis en de Beethovensingel heringericht. Deze gronden (voornamelijk parkeervoorzieningen en enkele groenstrookjes) zullen op termijn worden heringericht als onderdeel van het stadspark Lichtenberg. Hierbij zullen de parkeervoorzieningen anders worden gerangschikt en zal verdere vergroening plaatsvinden.

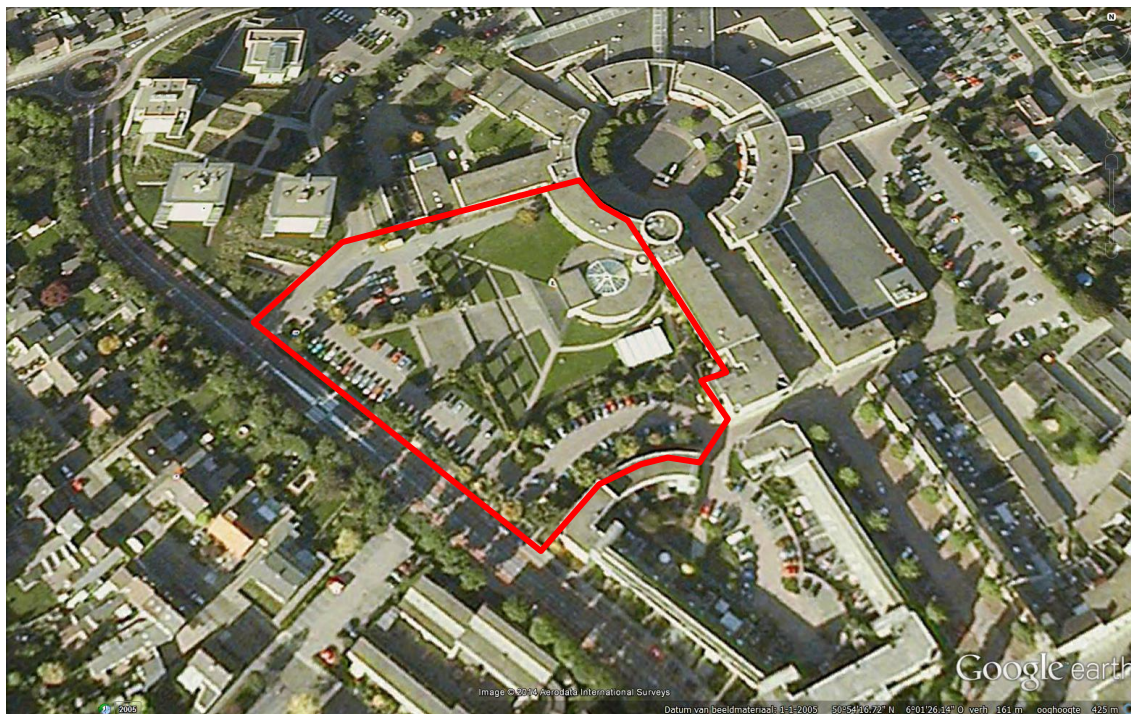
Figuur 2: Visualisatie, eerste impressie van het KIA.

Figuur 3: Stedenbouwkundige studie naar de vormgeving en inrichting van het KIA.

1.4 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied wordt gevormd door de nieuwbouwlocatie van het KIA en het aangrenzend terrein tussen de nieuwbouwlocatie en de zuidwestelijk daarvan gelegen Beethovensingel te Landgraaf. De ligging van het onderzoeksgebied is weergegeven op de luchtfoto in figuur 4. Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van circa 0,4 ha.

Figuur 4: Begrenzing van het onderzoeksgebied.

De RD-coördinaten van het zwaartepunt van het onderzoeksgebied zijn $X = 199,770$ en $Y = 324,090$. Het onderzoeksgebied ligt daarmee in de zuidoostelijke hoek van kilometerhok 199-324.

Het onderzoeksgebied is gelegen aan de zuidwest zijde van het raadhuis van Landgraaf en bestaat vrijwel geheel uit openbaar groen en parkeervoorzieningen (zie figuur 5). In het zuidoostelijk deel van het onderzoeksgebied, direct langs het raadhuis, bevinden zich een stenen fietsenstalling en een tijdelijk bijgebouw (zie figuur 6). Het openbaar groen bestaat uit gazon, lage perken en bomenrijen, alles doorsneden door wandelpaden en andere verhardingen. De parkeervoorzieningen zijn in het zuidelijk en westelijk deel van het onderzoeksgebied als een dubbele band ter weerszijden van de Bartokring gelegen (zie figuur 7 en 8).

Figuur 5: Het onderzoeksgebied met het Raadhuis, vanaf de Bartokring in noordelijke richting gezien.

Figuur 6: Het onderzoeksgebied met het Raadhuis en een tijdelijk bijgebouw, gezien in oostelijke richting.

Figuur 7: De Bartokring met parkeerplaatsen en bomenrijen, vanaf de Beethovensingel in noordoostelijke richting gezien.

Figuur 8: De Beethovensingel met bomenrij ter hoogte van het onderzoeksgebied, in westelijke richting gezien.

2 De Flora- en faunawet

2.1 Algemeen

Op 1 januari 2002 is in Nederland de Flora- en Faunawet in werking getreden. In de flora- en faunawet zijn de bepalingen t.a.v. soortenbescherming uit de Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd, zodat invulling wordt gegeven aan de Europese wet en regelgeving op dit gebied.

De doelstelling van de Flora- en faunawet is de bescherming en het behoud van in het wild voorkomende plant- en diersoorten. Hierbij geldt het zogenaamde “nee-tenzij” principe. Het nee-tenzij principe houdt in dat handelingen waarbij een schadelijk effect op volgens de wet beschermde soorten optreedt in principe verboden zijn, maar dat hier onder voorwaarden van afgeweken kan worden.

De Flora- en faunawet erkent de intrinsieke waarde van plant- en diersoorten, ook van soorten die niet van direct nut zijn voor de mens. Hiertoe is in de wet een algemene zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1). Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield, verstoord of gedood mogen worden, en dat handelingen waarvan men weet of waarvan men redelijkerwijs kan vermoeden dat deze een schadelijk effect hebben op planten of dieren in beginsel niet uitgevoerd mogen worden. Indien dergelijke handelingen toch moeten plaatsvinden, dient men maatregelen te nemen die erop zien dat de negatieve effecten van deze handelingen zo veel mogelijk worden beperkt. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor soorten die geen expliciete bescherming genieten binnen de Flora- en faunawet.

2.2 Verbodsbepalingen

Binnen hoofdstuk III van de Flora- en faunawet zijn een aantal verbodsbepalingen opgenomen die zien op het voorkomen van verstoring en/of beschadiging van in het wild levende plant- en diersoorten. De in het kader van de voorgenomen ingreep meest relevante verbodsbepalingen staan hieronder genoemd, het betreft de artikelen 8 t/m 12 van de wet.

- **Artikel 8:** Het is verboden (beschermde) planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- **Artikel 9:** Het is verboden (beschermde) dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- **Artikel 10:** Het is verboden (beschermde) dieren opzettelijk te verontrusten.
- **Artikel 11:** Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van (beschermde) dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- **Artikel 12:** Het is verboden eieren van (beschermde) dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.3 Beschermde soorten

Ongeveer 500 in Nederland voorkomende plant- en diersoorten vallen onder de bescherming van de Flora- en faunawet.

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen (Ministerie van LNV, 2010):

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (m.u.v. de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van de soorten als genoemd in de Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Overige dier- en plantensoorten (zowel inheems als uitheems) zijn alleen beschermd indien zij bij Algemene Maatregel van Bestuur of Ministeriële regeling als beschermde soort zijn aangewezen. Ten aanzien van beschermde soorten kent de Flora- en Faunawet drie beschermingsregimes:

Algemene soorten (categorie 1 soorten);

Beschermde soorten (categorie 2 soorten);

Streng beschermde soorten (categorie 3 soorten).

Categorie 1: Algemene soorten

Onder “algemene soorten” worden de soorten verstaan zoals genoemd in tabel 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Het betreft soorten die in Nederland zodanig algemeen voorkomen dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. De soorten in tabel 1 vallen onder het lichtste beschermingsregime.

Categorie 2: Beschermde soorten

Onder “beschermde soorten” worden de soorten verstaan zoals genoemd in tabel 2 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze soorten kennen een strenger beschermingsregime dan de soorten uit tabel 1.

Categorie 3: Streng beschermde soorten

Onder “streng beschermde soorten” worden de soorten verstaan zoals genoemd in bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, alsmede de soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen genoemd in tabel 3 van AMvB artikel 75). Het betreft soorten die in Nederland en/of Europa (zeer) zeldzaam zijn of waarvan de gunstige staat van instandhouding onder druk staat. Op deze soorten is het strengste beschermingsregime van toepassing.

Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd binnen de Flora- en faunawet. Vogelsoorten worden echter niet specifiek genoemd in de tabellen 1 t/m 3 van AMvB artikel 75. Tijdens het broedseizoen vallen alle vogelsoorten onder het strengste beschermingsregime. Werkzaamheden waarbij verstoring, verontrusting of beschadiging van broedende vogels, de nestlocatie of het broedsel optreedt zijn dan verboden. Voor een aantal vogelsoorten geldt bovendien dat de nestlocatie ook buiten het broedseizoen bescherming geniet. Vanwege voornoemde redenen worden vogels in het natuurwaardenonderzoek geschaard onder categorie 3: streng beschermde soorten.

De bescherming van vogels wordt nader toegelicht in de brochure “aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet” (Dienst Regelingen, 2009). Hierin wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën. Voor nestlocaties van vogelsoorten die vallen onder de categorieën 1 t/m 4 gelden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet gedurende het gehele jaar. Voor nestlocaties van vogelsoorten die vallen onder de vijfde categorie gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 uitsluitend gedurende het broedseizoen, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden anders vereisen. Inventarisatie van nestlocaties van vogelsoorten in de vijfde categorie is dat geval ook noodzakelijk.

Voor vogelsoorten die niet vallen in de categorieën 1 t/m 5 gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 uitsluitend gedurende het broedseizoen. Een vaste periode voor het broedseizoen is niet bepaald binnen de Flora- en faunawet (als richtlijn geldt de periode 15 maart tot 15 juli). Van belang is of er een broedgeval aanwezig is.

2.4 Ontheffing van de Flora- en faunawet

Indien tijdens de voorgenomen werkzaamheden een overtreding van de verbodsbepalingen, zoals genoemd in hoofdstuk 3 van de Flora- en faunawet, niet kan worden voorkomen is een ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. In sommige gevallen geldt hiervoor echter een vrijstelling.

De noodzaak voor een ontheffingsaanvraag is afhankelijk van het beschermingsregime van de desbetreffende soort, alsmede de aard van de werkzaamheden.

Categorie 1: Algemene soorten

Voor “algemene soorten” geldt vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet indien sprake is van werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig beheer of onderhoud”, “bestendig gebruik” of werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling. Voor overige werkzaamheden dient een ontheffing te worden aangevraagd, deze ontheffingsaanvraag wordt onderworpen aan een zogenaamde “lichte toets”. Bij een lichte toets wordt gekeken of de werkzaamheden geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort.

Categorie 2: Beschermden soorten

Voor “beschermden soorten” geldt vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet indien sprake is van werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig beheer of onderhoud”, “bestendig gebruik” of werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Hierbij geldt als voorwaarde dat de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door de minister van economische zaken goedgekeurde gedragscode.

Voor overige werkzaamheden, of wanneer er geen goedgekeurde gedragscode beschikbaar is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze ontheffingsaanvraag wordt onderworpen aan een lichte toets (zie “algemene soorten”).

Categorie 3: Streng beschermden soorten

Voor “streng beschermden soorten” geldt vrijstelling voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet indien sprake is van werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig beheer of onderhoud” in de landbouw, bosbouw of in het kader van natuurbeheer. Ook geldt vrijstelling voor werkzaamheden die te kwalificeren zijn als “bestendig gebruik”. Voor overige werkzaamheden, waaronder werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, is geen vrijstelling mogelijk, hiervoor dient een ontheffing te worden aangevraagd.

*** Soorten uit bijlage 1 van AMvB artikel 75**

Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten zoals genoemd in bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt onderworpen aan een zogenaamde “uitgebreide toets”. De uitgebreide toets omvat drie criteria waaraan moet worden voldaan:

- 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- 2) er is geen goed alternatief voor de geplande ontwikkeling;
- 3) de activiteit past binnen een van de hierna genoemde wettelijke belangen:
 - Onderzoek en onderwijs;
 - Repopulatie en herintroductie;
 - Bescherming van flora en fauna;
 - Veiligheid van het luchtverkeer;
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid;
 - Dwingende redenen van openbaar belang;
 - Voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom;
 - Belangrijke overlast veroorzaakt door dieren;
 - Uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw;
 - Bestendig gebruik;
 - Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.
- 4) Indien sprake is van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling dan geldt nog een vierde criterium: De werkzaamheden worden op een zodanige manier uitgevoerd dat sprake is van “zorgvuldig handelen”.

*** Soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels**

Voor streng beschermde soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan uitsluitend ontheffing worden verkregen voor de belangen die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor vogels kan alleen ontheffing worden verkregen voor belangen die zijn opgenomen in de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Veiligheid van het luchtverkeer;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Het voorgaande houdt in dat in principe geen ontheffing wordt verleend voor werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling waarbij voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels worden beschadigd of vernield (de term voortplantings- of "vaste rust of verblijfplaats" wordt in dit kader ruimer opgevat dan enkel de locatie van het nest, maar heeft betrekking op het totale leefgebied/territorium). Indien de verwachting bestaat dat tijdens een project voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dergelijke (vogel) soorten worden beschadigd of vernield dienen maatregelen te worden genomen die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaats in stand blijft. Bijvoorbeeld door het aanbieden van alternatieve nestlocaties binnen het leefgebied/territorium. Indien dit op goede wijze plaatsvindt dan is geen sprake van

beschadiging of vernietiging van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats, maar enkel nog van verstoring. In dat geval kan een ontheffing worden verkregen voor alle belangen zoals genoemd in de Flora- en faunawet (inclusief ruimtelijke ontwikkeling).

3 Methode

Op 17 februari 2014 is een veldbezoek gebracht aan het onderzoeksgebied en de directe omgeving. Alle tijdens dit veldbezoek in het onderzoeksgebied aangetroffen wilde planten en diersoorten zijn genoteerd. Er is bijzondere aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van wettelijk strenger beschermde soorten (Flora- en faunawet categorie 2 en 3) en de geschiktheid van het terrein voor deze soorten.

Aan de hand van verspreidingsatlassen en van via internet toegankelijke verspreidingsgegevens van flora en fauna is nagegaan welke strenger beschermde planten- en diersoorten voorkomen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Daarnaast is een zogenaamde *beknopte gegevensaanvraag* bij het Natuurloket gedaan voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in de literatuurlijst. De aldus verkregen informatie is merendeels slechts beschikbaar op kilometerhok niveau of op uurhok niveau, terwijl een deel van deze verspreidingsgegevens daarnaast minder actueel is. Op basis van in het onderzoeksgebied aanwezige terreinkenmerken en de ecologie van de soorten is een inschatting gemaakt van de mogelijkheid dat strenger beschermde planten en diersoorten momenteel duurzaam in het onderzoeksgebied voorkomen.

4 Natuurwaarden

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden in het onderzoeksgebied zijn waarnemingen van 9 soortgroepen beschikbaar. Deze soortgroepen zijn vaatplanten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelde dieren. In de teksten wordt conform de Flora- en faunawet onderscheid gemaakt tussen niet beschermde soorten, algemene soorten (categorie 1), beschermde soorten (categorie 2) en streng beschermde soorten (categorie 3). Overzichten van de tijdens het veldbezoek aangetroffen soorten van deze soortgroepen zijn als bijlage 1 in dit rapport opgenomen.

4.1 Flora

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied 15 soorten hogere planten aangetroffen. Een overzicht van alle waargenomen plantensoorten is in bijlage 1 bij deze rapportage opgenomen. Tuinplanten en aangeplante soorten zijn niet geregistreerd, maar bij twijfel over de oorsprong van een soort is ze wel genoteerd. Alle aangetroffen soorten komen in Nederland en Limburg algemeen tot zeer algemeen voor en zijn niet in hun voorkomen bedreigd. Krachtens de Flora- en faunawet wettelijk beschermde plantensoorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen.

Bij de provinciale vegetatiekartering in de jaren 2008-2010 is het onderzoeksgebied niet onderzocht. Elders in het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen zijn dat jaar, naast enkele *algemene* soorten, twee strenger beschermde plantensoorten aangetroffen, namelijk Daslook en Wilde marjolein (beide categorie 2: beschermde soorten). Het Natuurloket noemt voor het betreffende kilometerhok naast enkele *algemene soorten* eveneens de aanwezigheid van twee strenger beschermde plantensoorten.

Daslook en Wilde marjolein zijn door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen niet in het onderzoeksgebied te verwachten. Bijzondere muurvegetaties zijn in het onderzoeksgebied niet aanwezig. De aanwezigheid van andere strenger beschermde plantensoorten kan op basis van hun ecologie eveneens uitgesloten worden.

4.2 Fauna

4.2.1 Zoogdieren

Vleermuizen

Volgens gegevens in *Zoogdieren van Limburg* (Huizenga *et al.*, 2010) zijn in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1994-2007 zeven vleermuissoorten (alle categorie 3: streng beschermde soorten) waargenomen: Gewone baardvleermuis, Watervleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Tweekleurige vleermuis en Rosse vleermuis. Bij het Natuurloket zijn voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000-2010 geen waarnemingen van vleermuizen bekend.

Informatie over de aanwezigheid en het terreingebruik van vleermuizen in het onderzoeksgebied zijn niet beschikbaar. Door de aanwezigheid van opgaande beplanting en bebouwing lijkt het onderzoeksgebied in samenhang met de directe omgeving geschikt als leefgebied voor één of enkele algemene vleermuissoorten. Door de eigentijdse bebouwing, het open en onnatuurlijk karakter van de beplanting en het hoge aandeel aan verhardingen is er in het onderzoeksgebied naar verwachting hooguit sprake van een beperkte functionaliteit als foerageergebied voor in de omgeving huizende vleermuizen. Het aangrenzend deel van het raadhuis en de bijgebouwtjes zijn door het ontbreken van geschikte invliegopeningen niet geschikt als zomer- of winterverblijf voor gebouwenbewonende vleermuizen. Geschikte holle bomen voor boombewonende vleermuissoorten zijn in het onderzoeksgebied niet aanwezig.

Overige zoogdieren

In *Zoogdieren van Limburg* wordt voor het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1994-2007 naast meerdere algemene soorten de aanwezigheid van drie strenger beschermde zoogdiersoorten genoemd, te weten Eekhoorn, Steenmarter (beide categorie 2: beschermde soort) en Das (categorie 3: streng beschermde soort). Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000-2010 de aanwezigheid van twee strenger beschermde zoogdiersoorten. Het is aannemelijk dat dit Eekhoorn en Steenmarter betreft.

Door de eigentijdse bebouwing, het open en onnatuurlijk karakter van de beplanting en het hoge aandeel aan verhardingen is het onderzoeksgebied naar verwachting onaantrekkelijk als leefgebied voor Eekhoorn of Steenmarter. Een duurzame aanwezigheid van deze of eventueel andere strenger beschermde zoogdiersoorten in het onderzoeksgebied moet uitgesloten worden geacht.

4.2.2 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied vier vogelsoorten (alle categorie 3: streng beschermde soorten) waargenomen. Een overzicht van de waargenomen vogelsoorten is in bijlage 1 bij deze rapportage opgenomen. Het betreft alle in Nederland en Limburg algemeen voorkomende soorten die in ons land niet in hun voorkomen zijn bedreigd. Voor alle waargenomen soorten is in het onderzoeksgebied geschikt broedgebied aanwezig, en het is aannemelijk dat de meeste van hen in het onderzoeksgebied of in de directe omgeving daarvan tot broeden komen. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen.

Tijdens het provinciaal broedvogelonderzoek in 2011, waarbij alleen minder algemene en zeldzame soorten worden onderzocht, is het onderzoeksgebied niet onderzocht. Elders in het

kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen zijn dat jaar 31 soorten broedvogels aangetroffen, waaronder twee soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen, te weten Gierzwaluw en Huismus. Ten aanzien van soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen zijn volgens de gegevens in de *Avifauna van Limburg* (Hustings *et al.*, 2006) in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1992-2004 nog zes andere broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen aangetroffen: Sperwer, Kerkuil, Steenuil, Ransuil, Grote gele kwikstaart en Roek.

Het onderzoeksgebied vormt een mogelijk broedgebied voor enkele algemene vogelsoorten, met name diverse stad- en parkvogels. Ten aanzien van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten kan worden gesteld dat Gierzwaluw en Huismus weliswaar gebouwenbewonende soorten zijn, maar dat de in het onderzoeksgebied aanwezige gebouwen door het ontbreken van geschikte nestellocaties en, in geval van de Huismus, het ontbreken van voldoende geschikte voedselbronnen in de directe omgeving, voor deze soorten niet geschikt zijn. Kerkuil, Steenuil en Grote gele kwikstaart broeden eveneens vaak in het gebouwen, maar deze soorten zijn door het ontbreken van geschikt leefgebied niet als broedvogel in het onderzoeksgebied te verwachten. Sperwer, Ransuil en Roek maken hun nesten in opgaand geboomte en dergelijke; in het onderzoeksgebied is nauwelijks sprake van geschikte broedlocaties voor deze soorten, en tijdens het veldbezoek kon de aanwezigheid van nesten van deze soorten met zekerheid worden uitgesloten.

4.2.3 Amfibieën, reptielen, vissen

Amfibieën

Volgens de landelijke verspreidingsgegevens van RAVON (Van Delft *et al.*, 2013) zijn in de periode 2003-2012 naast enkele algemenere soorten vier strenger beschermde amfibieënsoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, namelijk Alpenwatersalamander (categorie 2: beschermde soort), Vroedmeesterpad, Rugstreeppad en Poelkikker (alle categorie 3: streng beschermde soorten). Bij het Natuurloket is voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000-2010 slechts één strenger beschermde amfibieënsoort bekend. Het is niet bekend welke soort dit betreft. Een duurzame aanwezigheid van deze of andere amfibieënsoorten in het onderzoeksgebied is gezien het ontbreken van geschikt leefgebied uitgesloten.

Reptielen

De verspreidingsgegevens van RAVON geven voor het betreffende uurhok vier reptielensoorten, namelijk Levendbarende hagedis (categorie 2: beschermde soort), Hazelworm, Gladde slang en Ringslang (alle categorie 3: streng beschermde soorten). Bij het Natuurloket zijn voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen waarnemingen van één strenger beschermde reptielensoort bekend. Dit betreft ongetwijfeld de Hazelworm, waarvan enkele waarnemingen bekend zijn uit de omgeving van de Puddelerweg en de Kleikoelebergweg (bron: www.waarneming.nl). Gezien het ontbreken van geschikt leefgebied komen in het onderzoeksgebied geen reptielen voor.

Vissen

De verspreidingsgegevens van RAVON vermelden voor het betreffende uurhok géén wettelijk beschermde vissoorten. Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen evenmin wettelijk beschermde vissoorten. Gezien het ontbreken van geschikt leefgebied komen in het onderzoeksgebied geen vissen voor.

4.2.4 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Dagvlinders

Volgens het *Waarnemingenverslag 2007 dagvlinders, libellen en sprinkhanen* (EIS-Nederland *et al.*, *s.a.*) zijn in de periode 1999-2006 drie wettelijk beschermde dagvlindersoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, namelijk Keizersmantel, Rouwmantel en Iepenpage (alle categorie 3: streng beschermde soorten). Bij het Natuurloket zijn voor de periode 2000-2010 uit het betreffende kilometerhok geen waarnemingen van wettelijk beschermde dagvlindersoorten bekend. Keizersmantel en Rouwmantel hebben momenteel geen vaste populaties in ons land, zodat een duurzame aanwezigheid van deze soorten niet aan de orde is. Een duurzame aanwezigheid van de Iepenpage kan gezien het ontbreken van Iepen in onderzoeksgebied uitgesloten worden geacht. Eventueel andere strenger beschermde dagvlindersoorten zijn door het ontbreken van geschikt leefgebied evenmin in het onderzoeksgebied te verwachten.

Libellen

In de periode 1999-2006 zijn er volgens voornoemd *Waarnemingenverslag* géén wettelijk beschermde libellensoorten aangetroffen in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Het Natuurloket noemt voor het betreffende kilometerhok evenmin wettelijk beschermde libellensoorten. Een duurzame aanwezigheid van wettelijk beschermde libellensoorten kan door het ontbreken van geschikt leefgebied uitgesloten worden geacht.

Overige soortgroepen

Ten aanzien van de ‘overige soortgroepen’ (kevers, kreeftachtigen, tweekleppigen) zijn bij het Natuurloket geen waarnemingen van strenger beschermde (categorie 2 of 3) soorten bekend voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. De aanwezigheid in het onderzoeksgebied van strenger beschermde vertegenwoordigers van deze ‘overige soortgroepen’ is op grond van hun verspreiding en ecologie (Janssen & Schaminée, 2008) uitgesloten.

4.3 Conclusies op basis van veld- en literatuuronderzoek

Aan de hand van de resultaten van het veldbezoek en de gegevens uit de geraadpleegde literatuur kunnen de volgende conclusies worden getrokken aangaande het voorkomen van beschermde flora en fauna in het onderzoeksgebied:

1. Bijzondere natuurwaarden zijn tijdens het veldbezoek niet in het onderzoeksgebied aangetroffen. Gezien de inrichting van het gebied en de ligging in de bebouwde kom zijn bijzondere natuurwaarden hier ook niet te verwachten.
2. Ten aanzien van strenger beschermde flora en fauna valt in het onderzoeksgebied te rekenen met de *mogelijke* aanwezigheid van één of enkele algemene vleermuissoorten en één of enkele algemene broedvogelsoorten. Ten aanzien van vleermuizen valt hoogstens te rekenen met een beperkte functionaliteit als foerageergebied.
3. Wettelijk strenger beschermde (categorie 2 en 3) soorten vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en 'overige ongewervelden' komen in het onderzoeksgebied niet voor.

Voor niet beschermde soorten en algemene soorten (categorie 1) is slechts de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet van toepassing (zie hoofdstuk 2). De effecten van de voorgenomen ingreep op (streng) beschermde soorten, voor zover van belang voor het onderzoeksgebied, worden in hoofdstuk 5 globaal beoordeeld.

5 Globale effectbeoordeling KIA i.r.t. de Flora- en faunawet

Op basis van de conclusies uit hoofdstuk 4 kan worden gesteld, dat bij de voorgenomen nieuwbouw van het KIA in het onderzoeksgebied rekening gehouden dient te worden met de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde vleermuizen en broedvogels. Voor deze soorten wordt in dit hoofdstuk op globale wijze beschreven of de voorgenomen ingreep leidt tot overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet.

5.1 Zoogdieren - vleermuizen

Het onderzoeksgebied vormt mogelijk onderdeel van het leefgebied voor meerdere soorten vleermuizen (alle categorie 3: streng beschermd). Van deze soorten zijn de vaste verblijfplaats en het essentiële leefgebied (foerageergebied en de routes daar naartoe) beschermd via de Flora- en faunawet.

Vaste verblijfplaatsen kunnen in het onderzoeksgebied worden uitgesloten gezien het ontbreken van geschikte locaties. Het onderzoeksgebied heeft mogelijk een beperkte functie als foerageergebied. Gezien de inrichting van de openbare ruimte ter plekke van het geplande KIA, kan dit geen essentieel leefgebied betreffen. Van een noodzaak tot het uitvoeren van nader onderzoek is zodoende geen sprake, noch is sprake van de noodzaak om een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aan te vragen.

5.2 Vogels

Diverse vogelsoorten (alle categorie 3: streng beschermd) kunnen tot broeden komen in het onderzoeksgebied. De nesten van de meeste mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende vogels zijn slechts beschermd vanaf het moment van de bouw van het nest tot en met het moment van uitvliegen van de jongen. Jaarrond beschermde nesten zijn in het onderzoeksgebied niet aangetroffen. Gezien de inrichting van de openbare ruimte waar het KIA gerealiseerd wordt is de kans klein dat broedgevallen aangetroffen worden. Echter, om zorgvuldig handelen te kunnen garanderen gelden de onderstaande maatregelen. Een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is in dat geval niet noodzakelijk.

- Om te voorkomen dat eventueel nesten van broedende vogels worden verstoord en vernietigd, dienen de werkzaamheden in het onderzoeksgebied bij voorkeur buiten het broedseizoen (15 maart - 15 juli) plaats te vinden. Afhankelijk van de weersomstandigheden komen diverse vogelsoorten ook buiten het broedseizoen al of nog tot broeden.
- Om zeker te zijn, dat de werkzaamheden in het onderzoeksgebied zonder problemen kunnen worden uitgevoerd, dient het onderzoeksgebied minimaal één week voor aanvang van de werkzaamheden door een ecooloog/bioloog te worden nagelopen op de aanwezigheid van broedlocaties van in het onderzoeksgebied voorkomende vogels. Deze controle dient in ieder geval bij werkzaamheden in het broedseizoen te worden uitgevoerd en wordt ten strengste aangeraden bij werkzaamheden in de periode van 15 juli tot en met eind september. Daarbuiten zijn de weersomstandigheden bepalend voor de mogelijkheid tot het aantreffen van broedgevallen.
- Indien nesten worden aangetroffen, dienen in een voor de soort specifieke zone rond het nest geen werkzaamheden te worden uitgevoerd, totdat de jongen het nest verlaten hebben. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties van de in het onderzoeksgebied broedende vogelsoorten komt zodoende niet in gevaar.

5.3 Eindconclusie in relatie tot de Flora- en faunawet

Op basis van de conclusies uit paragraaf 4.3 en op basis van de effectbeoordeling voor de relevante soorten uit voorgaande paragrafen kan een aantal conclusies worden getrokken:

- Ten aanzien van vleermuizen kan geconcludeerd worden dat de bouw van het KIA geen bezwaar oplevert in relatie tot de Flora- en faunawet.
- In het broedseizoen kunnen, hoewel onwaarschijnlijk, diverse bij wet streng beschermde vogelsoorten tot broeden komen op en om de plek van het te bouwen KIA. Van deze soorten is het nest alleen beschermd via de Flora- en faunawet gedurende het broedseizoen. Werkzaamheden dienen dan ook buiten deze periode plaats te vinden, dan wel opgestart te worden.

Eindconclusie is, dat het plangebied voor de bouw van het KIA geen bijzondere natuurwaarden kent. Vanuit de Flora- en faunawet zijn zodoende uitgezonderd het broedseizoen geen belemmeringen aanwezig voor de wijziging van het bestemmingsplan ten behoeve van het KIA.

6 Globale effectbeoordeling openbare ruimte i.r.t. de Flora- en faunawet

Op basis van de conclusies uit hoofdstuk 4 kan worden gesteld, dat bij de voorgenomen herinrichting van de buitenruimte rondom het KIA in het onderzoeksgebied rekening gehouden dient te worden met de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde vleermuizen en broedvogels. Voor deze soorten wordt in dit hoofdstuk op globale wijze beschreven of de voorgenomen ingreep leidt tot overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet.

6.1 Zoogdieren - vleermuizen

Het onderzoeksgebied vormt mogelijk onderdeel van het leefgebied voor meerdere soorten vleermuizen (alle categorie 3: streng beschermd). Van deze soorten zijn de vaste verblijfplaats en het essentiële leefgebied (foerageergebied en de routes daar naartoe) beschermd via de Flora- en faunawet.

Vaste verblijfplaatsen kunnen in het onderzoeksgebied worden uitgesloten gezien het ontbreken van geschikte locaties. Het onderzoeksgebied heeft mogelijk een beperkte functie als foerageergebied. Gezien de inrichting van de openbare ruimte in het onderzoeksgebied, kan dit geen essentieel leefgebied betreffen. Van een noodzaak tot het uitvoeren van nader onderzoek is zodoende geen sprake, noch is sprake van de noodzaak om een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aan te vragen.

6.2 Vogels

Diverse vogelsoorten (alle categorie 3: streng beschermd) kunnen tot broeden komen in het onderzoeksgebied. De nesten van de meeste mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende vogels zijn slechts beschermd vanaf het moment van de bouw van het nest tot en met het moment van uitvliegen van de jongen. Jaarrond beschermde nesten zijn in het onderzoeksgebied niet aangetroffen. Gezien de inrichting van de openbare ruimte in het onderzoeksgebied is er slechts een beperkte kans dat broedgevallen aangetroffen worden. Echter, om zorgvuldig handelen te kunnen garanderen gelden de onderstaande maatregelen. Een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is in dat geval niet noodzakelijk.

- Om te voorkomen dat eventueel nesten van broedende vogels worden verstoord en vernietigd, dienen de werkzaamheden in het onderzoeksgebied bij voorkeur buiten het broedseizoen (15 maart - 15 juli) plaats te vinden. Afhankelijk van de weersomstandigheden komen diverse vogelsoorten ook buiten het broedseizoen al of nog tot broeden.
- Om zeker te zijn, dat de werkzaamheden in het onderzoeksgebied zonder problemen kunnen worden uitgevoerd, dient het onderzoeksgebied minimaal één week voor aanvang van de werkzaamheden door een ecoloog/bioloog te worden nagelopen op de aanwezigheid van broedlocaties van in het onderzoeksgebied voorkomende vogels. Deze controle dient in ieder geval bij werkzaamheden in het broedseizoen te worden uitgevoerd en wordt ten strengste aangeraden bij werkzaamheden in de periode van 15 juli tot en met eind september. Daarbuiten zijn de weersomstandigheden bepalend voor de mogelijkheid tot het aantreffen van broedgevallen.
- Indien nesten worden aangetroffen, dienen in een voor de soort specifieke zone rond het nest geen werkzaamheden te worden uitgevoerd, totdat de jongen het nest verlaten hebben. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties van de in het onderzoeksgebied broedende vogelsoorten komt zodoende niet in gevaar.

6.3 Eindconclusie in relatie tot de Flora- en faunawet

Op basis van de conclusies uit paragraaf 4.3 en op basis van de effectbeoordeling voor de relevante soorten uit voorgaande paragrafen kan een aantal conclusies worden getrokken:

- Ten aanzien van vleermuizen kan geconcludeerd worden dat de herinrichting van de openbare ruimte geen bezwaar oplevert in relatie tot de Flora- en faunawet.
- In het broedseizoen kunnen diverse bij wet streng beschermde vogelsoorten tot broeden komen in het onderzoeksgebied. Van deze soorten is het nest alleen beschermd via de Flora- en faunawet gedurende het broedseizoen. Werkzaamheden dienen dan ook buiten deze periode plaats te vinden, dan wel opgestart te worden.

Eindconclusie is, dat het onderzoeksgebied geen bijzondere natuurwaarden kent. Vanuit de Flora- en faunawet zijn zodoende uitgezonderd het broedseizoen geen belemmeringen aanwezig voor de herinrichting van de openbare ruimte.

Literatuurlijst

Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge, 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON 15(5): 119-132.

EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, s.a. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, Libellen en Sprinkhanen.

Huizenga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp, 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée, 2008. Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. Tweede sterk herziene druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Natuurloket, 2014. Beknopte eenmalige levering uit de NDFF voor kilometerhok 199-324, d.d. 14 februari 2014.

www.natuurgegevensprovincielimburg.nl (verspreidingsgegevens vaatplanten en broedvogels)
www.waarneming.nl (flora- en faunawaarnemingen)

Bijlage 1: Lijst van bij het veldbezoek aangetroffen soorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Planten			
Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>	Straatgras	<i>Poa annua</i>
Herderstasje	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>	Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>
Kluwenhoornbloem	<i>Cerastium glomeratum</i>	Liggende vetmuur	<i>Sagina procumbens</i>
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>	Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>
Jakobskruid	<i>Jacobaea vulgaris</i>	Draadereprijs	<i>Veronica filiformis</i>
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>		
Vogels			
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	Koolmees	<i>Parus major</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	Merel	<i>Turdus merula</i>

